

~~214~~
5877.

~~214~~

1873

Keiserliku Amaliku
Rm. kogu kink. 1916.

2137

Geesti-rahwa mõnnus

Kalender

ehf

Läht-ramat

1873

aasta peäle, pärrast

Jssanda Jესუსse Aristuḥse

Keiserliku Awaliku sündimist.

Rm-kogu kink. 1916

Sel aastal on 365 päwa.

Kurresare linnas,

trükitud ja müa Ch. Asafrey jures.

Märkide selletamine.

Noor = ku.

Esimenne werend.

Täis = ku.

Viimne werend.

N. tähendab: Pühha, **p.** tähendab: päaw, **e. l.** tähendab: enne lounat ja **p. l.** tähendab: pärast lounat.

Joulo = ja Wastla = päwa wahhet on 8 nädalat ja 1 päwa.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviramatukogu

38443

Tsensuri poolest lubbatud.

Riias, 28. Augustil 1872.

Uastaid arwatakse tännawo:

Mailma lomisest	5822
Meie kalli Issanda Jeesuse Kristuse sündimisest	1873
Tarto linna üleseehitamisest	843
Risti usso Riimale tullemisest	682
Tallinna üleseehitamisest	654
Berno linna allustamisest	618
Püsi rohho leidmisest	531
Ramatude trükkimisest hakkatusest	433
Lutterusse õigeusso üleswõtmisest	356
Wannast karkust	216
Wäe Brankurki minnemisest	195
Toompä pöllemisest	189
Surest näljast Riia- ja Tallinna maal	178
Peterburgi linna üleseehitamisest	170
Teisest karkust	163
Meie Ma Wennerigi wallitsusse alla samisest	163
Tarto sure koki allustamisest	71
Ude rügedede pannemisest	70
Prantsusse Moskus ollemisest	61
Gesti = ma pridusse kulutusest	56
Meie sure Keisri Gerra Aleksandri II. sünd.	55
Riia = ma pridusse kulutusest	54
Jummalatenistusest ne kiriko seadusse järrele	39
Krimmi sõa hakkatusest	49
Meie Keisri Gerra Aleksandri II. wall. hak.	49
Wiimsest hinge kirjotusest	45
Wenne = ma pridusse kulutusest	12

Neäri pääw. — Kristusse ümberleikamisest. Luk. 2, 21.

1 Gsmasp.	Neäri pääw.	 5, 53' p. l.
2 Teisip.	Abel, Set	
3 Resknäd.	Gnof	Rülm ilm
4 Neljap.	Metusala	ja
5 Rede.	Simon	lumme
6 Laup.	3. Kunninga P.	

1. P. p. 3. R. P. — Jesus 12 aastat wanna.
Luk. 2, 41—52.

7 Pühhap.	Julianus	saddo.
8 Gsmasp.	Erart	
9 Teisip.	Beatus	 10, 1' p. l.
10 Resknäd.	Baawli pääw	
11 Neljap.	Gwraim	Waljo
12 Rede.	Rein	tuul
13 Laup.	Hilarius	

2. P. p. 3. R. P. — Rana linna pulmast. Joan. 2, 1—11.

14 Pühhap.	Robert	
15 Gsmasp.	Tiidrik	 6, 57' p. l.
16 Teisip.	Kiisbert	
17 Resknäd.	Tönnisse pääw	

18 Neljap.	Alfel	ja
19 Rede	Sara	
20 Laup.	Waab. Seb. p.	pehme ilm.

3 P. p. 3 R. P. — Pealikkust Kapernauma-linnas.
Matt. 8, 1—13.

21 Pühhap.	Neto	Annab
22 Gsmasp.	Magdalena	
23 Teisip.	Lota	 11, 36' e. l.
24 Resknäd.	Timoteus	
25 Neljap.	Baawli ümb.	lund
26 Rede	Polikarpus	
27 Laup.	Krisostomus	ja lähheb

4 P. p. 3 R. — Jesus laewas. Matt. 8, 23.

28 Pühhap.	Karel	külmale.
29 Gsmasp.	Samuel	
30 Teisip.	Adelgund	
31 Resknäd.	An	 1. R. p. l.

1. sel touseb päike k. 8, 41 min.; lähhab loja k. 3, 37 min.
11. mal touseb päike k. 8, 25 min.; lähhab loja k. 3, 59 min.
21. sel touseb päike k. 8, 5 min.; lähhab loja k. 4, 23 min.

1 Neljap.	Pirrita	Külmad
2 Rede	Küünla pääw	ilmad.
3 Laup.	Hanna	

9. P. e. Kr. ü. P. Tõteggiaist winamäel.
Matt. 20, 1—16.

4 Pühhap.	Weronika	Külm
5 Esmasp.	Ugata	
6 Teisip.	Lora	ja
7 Resknäd.	Rikard	
8 Neljap.	Salomon	0, 54' p. l.
9 Rede	Apollonia	
10 Laup.	Kolaštika	felge.

8. P. e. Kr. ü. P. — Külwi mehhest. Luk. 8, 4—15.

11 Pühhap.	Edu	Selged
12 Esmasp.	Gilalia	
13 Teisip.	Jula	ja
14 Resknäd.	Benigna	
15 Neljap.	Walentin	4, 53' e. l.
16 Rede.	Wauština	
17 Laup.	Konstantin	head

7. P. e. Kr. ü. P. ja Paasto Pühha. — Kristusse
fannatamisest. Luk. 18, 31.

18 Pühhap.	Konfordia	päwad.
19 Esmasp.	Simeon Apost.	
20 Teisip.	Wastla pääw	Hea
21 Resknäd.	Luhka pääw	
22 Neljap.	Peetri pääw	2, 55' e. l.
23 Rede.	Mina	
24 Laup.	Maddiselp.	külm.

1. P. Paastus. — Kristusse kiusatusest. Matt. 4,
1—11.

25 Pühhap.	Wictor	
26 Esmasp.	Nestor	
27 Teisip.	Leander	Uddune.
28 Resknäd.	Palwep.	

1 sel touseb päike k. 7, 39 min.; lähkäh loja k. 4, 50 min.
11 mal touseb päike k. 7, 14 min.; lähkäh loja k. 5, 14 min.
21 sel touseb päike k. 6, 46 min.; lähkäh loja k. 5, 37 min.

1 Neljap.	Albinus	 7, 15' e. l.
2 Rede	Medea	
3 Laup.	Kadde	

2. P. Paastus. — Kananea-ma naesest.
Matt. 15, 21—28.

4 Pühhap.	Adrian	Pehme ja lumme-
5 Esmasp.	Angelus	
6 Teisip.	Kotwrid	
7 Keisnäd.	Perpetua	 11, 50 p. l.
8 Neljap.	Pöri p.	
9 Rede	Prudensius	
10 Laup.	Mikeus	

3. P. Paastus. — Kristus aiab kurratid wälja.
Luf. 11, 14—28.

11 Pühhap.	Konstantin	Märjad
12 Esmasp.	Kregor.	
13 Teisip.	Ernst	
14 Keisnäd.	Safarias	ilmad
15 Neljap.	Matilde	
16 Rede	Aleksander	 2, 25' p. l.
17 Laup.	Truta	

4. P. Paastus. — 5000 mehhe söötmisses. Joan. 6,
1—15.

18 Pühhap.	Raabriel	tuul.
19 Esmasp.	Josep	
20 Teisip.	Olga	Lotfi saddo,
21 Keisnäd.	Pent.	
22 Neljap.	Rawael	 8, 6' p. l.
23 Rede	Tiits	
24 Laup.	Kasimir	

5. P. Paastus. — Jesus kiwwidega wiisatud.
Joan. 8, 46—59.

25 Pühhap.	Paast Maria p.	ja
26 Esmasp.	Manuel	
27 Teisip.	Kustaw	pilwes
28 Keisnäd.	Kido	
29 Neljap.	Gustavius	Sulla
30 Rede	Udonis	
31 Laup.	Tetlaus	 11, 22' p. l.

1 sel touseb päike k. 6, 23 min.; lähhab loja k. 5, 56 min.
11 mal touseb päike k. 5, 55 min.; lähhab loja k. 6, 18 min.
21 sel touseb päike k. 5, 26 min.; lähhab loja k. 6, 41 min.

6. P. P. — Kristusse sisse-õitmisest. Matt. 21, 1—9.

1 Pühhap.	Palmi pude P.	Karjal. p.
2 Esmasp.	Paulina	
3 Teisip.	Werdinand	Kaunis
4 Restnäd.	Ambrosius	
5 Neljap.	Suur Neljap.	foe
6 Rede	S. Rede.	
7 Laup.	Aron	ja

Kr. üll. P. — Kristusse ülestõusmisest. Mark. 16, 1—18.

8 Pühhap.	1. Kr. ülest. P.	7, 17' e. l.
9 Esmasp.	2. Kr. üll. P.	
10 Teisip.	3. Kr. ülest. P.	
11 Restnäd.	Leo	wihma.
12 Neljap.	Julius	
13 Rede	Justinus	Külm
14 Laup.	Künni päw	

1. P. p. Kr. üll. P. — Kinnipandud uksest.
Joan. 20, 19—23.

15 Pühhap.	Olimpia	0, 12' e. l.
16 Esmasp.	Karisius	
17 Teisip.	Rudolw	tuul.

18 Restnäd.	Walerian	
19 Neljap.	Simon	Selge
20 Rede	Jakobina	
21 Laup.	Aldolarius	

2. P. p. Kr. üll. P. — Heast karjatsest. Joan. 10, 12—16.

22 Pühhap.	Kajus	2, 3' p. l.
23 Esmasp.	Jüri päaw	
24 Teisip.	Albert	ilm
25 Restnäd.	Markusse p.	ja
26 Neljap.	Etsekias	
27 Rede.	Anastasiu	tuul.
28 Laup.	Witalis	

3. P. p. Kr. üll. P. — Ürikesse aia pärrast.
Joan. 16, 16—23.

29 Pühhap.	Reimund	8 t.
30 Esmasp.	Grastus	0, 48' p. l.

1 sel touseb päike k. 4, 56 min.; lähhab loja k. 7, 5 min.
11 mal touseb päike k. 4, 29 min.; lähhab loja k. 7, 28 min.
21 sel touseb päike k. 4, 3 min.; lähhab loja k. 7, 50 min.

1 Teisip.	Wolbri pääm	8. fulwi nädal.	Annab
2 Kesknäd.	Sigismund		
3 Neljap.	Heidmisse p.		soja
4 Rede	Wlorian		
5 Laup.	Kottard		wihma

4. P. p. Kr. üll. P. — Kristuse ärraminnessest.
Joan. 16, 5 — 15.

6 Pühhap.	Susanna	7. fulwi nädal.	 0, 30' p. l.
7 Gemaasp.	Ulrika		
8 Teisip.	Tanislauß		Selge
9 Kesknäd.	Riggulaß		
10 Neljap.	Rordian		ja soe
11 Rede	Pankratsius		ilm.
12 Laup.	Henriette		

5. P. p. Kr. üll. P. — Digeß pallumissest.
Joan. 16, 23 — 30.

13 Pühhap.	Serwatius	6. fulwi nädal.	 10, 50' e. l.
14 Gemaasp.	Kristjan		
15 Teisip.	Sohwi		Selge
16 Kesknäd.	Kröt		
17 Neljap.	Caewam. P.		taewas
18 Rede	Erif		ja

19 Laup.	Wilip	tuul.
6. P. p. Kr. üll. P. — Rõmußtaiaß Waimuß. Joan. 15, 26. — 16, 4.		
20 Pühhap.	Ernestina	Seitlik
21 Gēmaasp.	Pontufine	 7, 50' e. l.
22 Teisip.	Mili	
23 Kesknäd.	Aed	ilm
24 Neljap.	Ester	
25 Rede	Urbanus.	otsani.
26 Laup.	Eduard	

Nellipühhi. — Pühhaß Waimuß. Joan. 14, 23 — 31.

27 Pühhap.	Nellipühhi	4. fulw. näd.	 11, 31' p. l.
28 Gemaasp.	Teine Pühha		
29 Teisip.	Kolmas P.		minne.
30 Kesknäd.	Wigand		
31 Neljap.	Petronella		

1 sel toußeb päike f. 3, 40 min.; lähhäb loja f. 8, 12 min.
11 mal toußeb päike f. 3, 21 min.; lähhäb loja f. 8, 32 min.
21 sel toußeb päike f. 3, 6 min.; lähhäb loja f. 8, 49 min.

1 Rede	Rotsalk	4. l. n.	Selge
2 Laup.	Martellus		
3 a. J. P. — Jeesusest ja Nikodemusest. Joan. 3, 1—15.			
3 Pühhap.	Emma		ja
4 Esmasp.	Tarius	3. fulwi nädal.	 5, 2' p. l.
5 Teisip.	Bonifatius		
6 Keeltnäd.	Artemius		tuulsed
7 Neljap.	Lukretia		
8 Rede	Medardus		ilmad.
9 Laup.	Pitkem pään		

1. P. p. 3 a. J. P. — Nikkast mehhest.
Lut. 16 19—31.

10 Pühhap.	Hans		Mürristab
11 Esmasp.	Barnabas		
12 Teisip.	Basiliides	2. fulwi nädal.	 10, 42' p. l.
13 Keeltnäd.	Tobias		paiguti.
14 Neljap.	Walerius		
15 Rede	Widi pään		D-fülma.
16 Laup.	Justina		

2. P. p. 3 a. J. P. — Surest õhtosõmaast.
Lut. 14, 16—24.

17 Pühhap.	Nikander		Parras
18 Esmasp.	Homerus		soe
19 Teisip.	Kerwasius		
20 Keeltnäd.	Wlorentin	1. fulwi nädal.	 0, 40' e. l.
21 Neljap.	Rael		
22 Rede	Karolina		Wihma
23 Laup.	Basilius		

3. P. p. 3 a. J. P. — Ürrakaddunud lambast.
Lut. 15, 1—10.

24 Pühhap.	Jani pään		Mürrista-
25 Esmasp.	Webronia		minne.
26 Teisip.	Jeremias		
27 Keeltnäd.	Ladislauß		 8, 3' e. l.
28 Neljap.	Josua		
29 Rede	Beetri Pawl. p.		Seitlik
30 Laup.	Lilla		

11el touseb päike k. 2, 58 min.; lähkäs loja k. 9, 2 min.
11mal touseb päike k. 2, 58 min.; lähkäs loja k. 9, 6 min.
21 sel touseb päike k. 3, 5 min.; lähkäs loja k. 9, 3 min.

4. P. p. 3 a. J. P. — Olge armolissed.
Lut. 6, 36—42.

1 Pühhap.	Leobald	Range
2 Esmasp.	Heina Maria p.	
3 Teisip.	Kornelius	 10, 27' p. l.
4 Resknäd.	Ulrik	
5 Neljap.	Anselm	foe.
6 Nede	Hektor	
7 Laup.	Demetrius	

5. P. p. 3 a. J. P. — Rohkest kallajagist.
Lut. 5, 1—11.

8 Pühhap.	Kilian	Pilves
9 Esmasp.	Kirillus	ja tuulsed
10 Teisip.	7. wenna pääw	
11 Resknäd.	Gleonora	 0, 4' p. l.
12 Neljap.	Hindrik	
13 Nede	Marreta pääw	ilmad.
14 Laup.	Bonavent	

6. P. p. 3 a. J. P. — Wariseride õigussest.
Matt. 5, 20—26.

15 Pühhap.	Alpo stl. jagg.	Tormine.
16 Esmasp.	August	

17 Teisip.	Aleksius	Heitlik
18 Resknäd.	Rosina	
19 Neljap.	Widerika	 3, 59' p. l. ilm.
20 Nede	Elias	
21 Laup.	Daniel	

7. P. p. 3 a. J. P. — 4000 mehhe söötmissesst.
Mark. 8, 1—9.

22 Pühhap.	Maria Mahdal.	Selged
23 Esmasp.	Dskar	waggad
24 Teisip.	Kristina	ja
25 Resknäd.	Jakobi pääw	 3, 22' p. l.
26 Neljap.	Anno	
27 Nede	Marta	
28 Laup.	Plato	

8. P. p. 3 a. J. P. — Walle prohwetidesst.
Matt. 7, 15—23.

29 Pühhap.	Olowi pääw	sumwised
30 Esmasp.	Abdon	ilmad.
31 Teisip.	Kristwrid	

1. sel touseb päike k. 3, 18 min.; lähbäb loja k. 8, 53 min.
11. mal touseb päike k. 3, 36 min.; lähbäb loja k. 8, 36 min.
21. sel touseb päike k. 3, 57 min.; lähbäb loja k. 8, 16 min.

1 Resknäd.	Peetri wang.	Soe
2 Neljap.	Hannibal	
3 Rede	Gleajar	 6, 11 e. l.
4 Laup.	Tominius	hea

9. P. p. 3 a. J. P. — Üllekohtusest maiapidajast.

Lut. 16, 12

5 Pühhap.	Oswald	
6 Esmasp.	Eigenius	ilm.
7 Teisip.	Uline	
8 Resknäd.	Kerhard	Pikne.
9 Neljap.	Romanus	Pilwes,
10 Rede	Lauritse pääw	
11 Laup.	Hermann	 3, 0 e. l.

10. P. p. 3 a. J. P. — Jerusalemma ärrarikmisest.

Lut. 19, 41—48.

12 Pühhap.	Alara	
13 Esmasp.	Ello	wihma
14 Teisip.	Eusebius	ja
15 Resknäd.	Ruffi Maria p.	
16 Neljap.	Isaak	külmad
17 Rede	Willibald	ööd.

18 Laup. | Leno | Pilwsed

11. P. p. 3 a. J. P. — Wariserist ja tõlnerist.
Lut. 18, 9—14.

19 Pühhap.	Seebald	 5, 18 p. l.
20 Esmasp.	Bernard	
21 Teisip.	Rut	ja
22 Resknäd.	Willibert	sojad
23 Neljap.	Sakeus	
24 Rede	Pärtli pääw	
25 Laup.	Ludwik	 10, 39 p. l.

12. P. p. 3 a. J. P. — Kuidist ja keletumast.

Mark. 7, 31—37.

26 Pühhap.	Trenäus	ilmad.
27 Esmasp.	Rebhard	
28 Teisip.	Augustin	Selge
29 Resknäd.	Joann. hukkas.	
30 Neljap.	Aleksander	ilm.
31 Rede	Rebekka	

1. sel touseb päike k. 4, 20 min.; lähhäb loja k. 7, 49 min.
11. mal touseb päike k. 4, 43 min.; lähhäb loja k. 7, 23 min.
21. sel touseb päike k. 5, 4 min.; lähhäb loja k. 6, 55 min.

1 Laup. | Egidus | 5, 10' p. l.

13. P. p. 3 a. J. P. — Preebriist ja lewitiist.
Lut. 10, 23—37.

2 Pühhap.	Lisa	Wihma ja tuulne ilm.
3 Esmasp.	Reinard	
4 Teisip.	Kai	
5 Kesknäd.	Moses	
6 Neljap.	Magnus	
7 Rede	Regina	
8 Laup.	Maria sünd. p.	

14. P. p. 3 a. J. P. — Kümnest piddali-többiseft.
Lut. 17, 11—19.

9 Pühhap.	Bruno	7, 21' p. l. Märjad ja sojad ilmad.
10 Esmasp.	Costenes	
11 Teisip.	Põri pääw	
12 Kesknäd.	Sirus	
13 Neljap.	Amatus	
14 Rede	† üllendam.	
15 Laup.	Nikodemus	

15. P. p. 3 a. J. P. — Mammonast. Matt. 6,
24—34.

16 Pühhap.	Leontina	4, 26' p. l.
17 Esmasp.	Josepina	
18 Teisip.	Koftlep	Willo.
19 Kesknäd.	Werner	
20 Neljap.	Waušta	Rahhe.
21 Rede.	Matteus'se p.	
22 Laup.	Morits	

16 P. p. 3 a. J. P. — Maini linna surnust. Lut. 7, 11—17.

23 Pühhap.	Dsea	7, 1' e. l.
24 Esmasp.	Joann. sam.	
25 Teisip.	Kleowas	Niiske
26 Kesknäd.	Joann. öpp.	
27 Neljap.	Adolw	ilm.
28 Rede	Wentfel	
29 Laup.	Mihkli pääw	Tuul.

17. P. p. 3 a. J. P. — Wee-többiseft. Lut. 14, 1—11.
30 Pühhap. | Teikusse Pühha | Kaunis

1 sel touseb päike k. 5, 28 min.; lähhäb loja k. 6, 24 min.
 11 mal touseb päike k. 5, 49 min.; lähhäb loja k. 5, 55 min.
 21 sel touseb päike k. 6, 11 min.; lähhäb loja k. 5, 27' min.

1	Õasmaep.	Wolmer	 7, 55' e. l.
2	Teisip.	Woldemar	
3	Reßknäd.	Jairus	willone
4	Neljap.	Prants	ilm.
5	Nede	Wridebert	Pilwes
6	Laup.	Luisa	

18. P. p. 3 a. J. P. — Suremaß kääst.

Matt. 22, 34—46.

7	Pühhap.	Mali	ja
8	Õasmaep.	Tomasia	
9	Teisip.	Tionisius	 0, 25' p. l.
10	Reßknäd.	Mai	
11	Neljaep.	Burford	pisut
12	Nede	Walwrid	lund.
13	Laup.	Teresia	

19. P. p. 3 a. J. P. — Almatud innimessest.

Matt. 9, 1—8.

14	Pühhap.	Kalikstus	Pilwes
15	Õasmaep.	Hedu	ilm.
16	Teisip.	Kallus	
17	Reßknäd.	Leonhard	 1, 40' e. l.

18	Neljap.	Luka pääw	Seitlik
19	Nede	Lutsius	ilm.
20	Laup.	Welitsius	

20. P. p. 3 a. J. P. — Pulma ridest.

Matt. 22, 1—14.

21	Pühhap.	Lutternse õigensso ülesw.	P.
22	Õasmaep.	Ursel	
23	Teisip.	Sewerin	 5, 18' p. l.
24	Reßknäd.	Salome	Pilwesed
25	Neljap.	Krispin	
26	Nede	Umandus	ilmad.
27	Laup.	Kapitolin	

21. P. p. 3 a. J. P. — Kuninga mehhe poiaß. Ioan. 4, 47.

28	Pühhap.	Simon Jud. p.	Kaunis külal.
29	Õasmaep.	Engelhard	
30	Teisip.	Abalon	
31	Reßknäd.	Wolfgang	 2, 18' e. l.

1. sel touseb päike k. 6, 34 min.; lähhab loja k. 4, 59 min.

11. mal touseb päike k. 6, 57 min.; lähhab loja k. 4, 32 min.

21. sel touseb päike k. 7, 20 min.; lähhab loja k. 4, 7 min.

1 Neljap.	Pühkade p.	Lumme-
2 Rede	Hingede p.	
3 Laup.	Kottlib	saddo.

22. P. p. 3a. J. P. — Karmalast sullaseft. Matt. 18, 23—35.

4 Pühhap.	Otto	Külmad
5 Gemaasp.	Plantina	wihmased
6 Teisip.	Kasper	
7 Keskäd.	Baltasar	 5, 7' e. l.
8 Neljap.	Klaudius	
9 Rede	Joobst	ilmad.
10 Laup.	Martin Lutter	

23. P. p. 3 a. J. P. — Kohto rahhast.
Matt. 22, 15—22.

11 Pühhap.	Martin piisk.	Lumme-
12 Gemaasp.	Jonas	
13 Teisip.	Arkladius	saddo.
14 Keskäd.	Pridif	
15 Neljap.	Leopold	 9, 42' e. l.
16 Rede	Ottomar	
17 Laup.	Ulwens	Ilm

24. P. p. 3 a. J. P. — Jaiiri tütreft.
Matt. 9, 18—26.

18 Pühhap.	Gära	hoiab
19 Gemaasp.	Liisbet	kefkmist
20 Teisip.	Amos	
21 Keskäd.	Maria ohw. p.	 5, 50' e. l.
22 Neljap.	Isesilia	
23 Rede	Klement	
24 Laup.	Josias	külma.

25. P. p. 3 a. J. P. — Hirmsast ärrakautamisest.
Matt. 24, 15—28.

25 Pühhap.	Surn. mällest. P.	Külm
26 Gemaasp.	Kadrina pääm	ja
27 Teisip.	Konrad	tuisf.
28 Keskäd.	Jetta	
29 Neljap.	Künter	 11, 24' p. l.
30 Rede	Gwert	
	Andresse pääm	

1 sel touseb päike f. 7, 47 min.; lähhäb loja f. 3, 43 min.
11 mal touseb päike f. 8, 9 min.; lähhäb loja f. 3, 24 min.
21 sel touseb päike f. 8, 29 min.; lähhäb loja f. 3, 12 min.

1 Laup. | Alrend | Kõlm.

1. Kr. tull. P. — Kristusse süüsi-
sõitmisest. Matt. 21, 1—9.

2 Pühhap. | Kandidus | Range

3 Esmasp. | Talo | tuul

4 Teisip. | Barbo | ja

5 Keelkäd. | Sabina | ja

6 Neljap. | Niggola pääw

7 Rede | Ngata | 8, 19 p. l.

8 Laup. | Maria sam. p. | lund

2. Kr. tull. P. — Wiimse päwa tähtedest.
Lut. 21, 25—36.

9 Pühhap. | Lühhem pääw

10 Esmasp. | Judit | Heitlik

11 Teisip. | Elts | ilm.

12 Keelkäd. | Ottilie

13 Neljasp. | Rutia

14 Rede | Nikasius | 5, 35 p. l.

15 Laup. | Johanna | Pilwes.

3. Kr. tull. P. — Joannesfest wangi tornis.
Matt. 11, 2—10.

16 Pühhap. | Albina

Hea

17 Esmasp. | Ignatius | ja

18 Teisip. | Kristow | kül

19 Keelkäd. | Lot

20 Neljap. | Abraam

21 Rede | Toma pääw

22 Laup. | Beata | ilm.

4. Kr. tull. P. — Joannesfest tunnistusfest. Joan. 1,
19—28.

23 Pühhap. | Tagobert | Selge

24 Esmasp. | Adam, Gwa | ja

25 Teisip. | 1. Joulo P. |

26 Keelkäd. | 2. Joulo P. | pehme

27 Neljap. | 3. Joulo P. | ilm.

28 Rede | Süta laste p.

29 Laup. | Noa | 9, 25 p. l.

P. p. Joulo. — Simon ja Anna. Lut. 2, 33.

30 Pühhap. | Dawet

31 Esmasp. | Silvester.

1 sel touseh päike k. 8, 43 min.; lähkäh loja k. 3, 6 min.

11 mal touseh päike k. 8, 51 min.; lähkäh toja k. 3, 8 min.

21 sel touseh päike k. 8, 51 min.; lähkäh loja k. 3, 18 min.

Aasta muudmisfed.

- Aemwade hakkab 8. Päästo=ku päwal, kello 2, 22 minuti p. l. Siis on pääw ja ö ühhe pikkused.
- Sui hakkab 9. Jani=ku päwal, kello 10, 55 minuti e. l. Siis on meil keigepikkem pääw.
- Süggise hakkab 11. Mihkli=ku päwal, kello 1, 5 minn. e. l. Siis on jälle pääw ja ö ühhe pikkused.
- Talwe hakkab 9. Joulo=ku päwal, kello 7, 2 minuti p. l. Siis on meil keigelühhem pääw.

Päwa= ja ku=warjutamised.

Sel 1873 aastal on kaks päwa= ning kaks ku=warjutamised, kellest meie maal üks päwa= ning üks ku=warjutamine nähtaw on.

Se päwa=warjutamine hakkab 14 Meio k. p. kello 8, 59 min. e. l. ja lõppeb kello 10, 48 min. e. l.

Se ku=warjutamine hakkab 23 Wina=ku päwal enne kuu tõusmist kello 3, 32 min. p. l. ja lõppeb kello 7, 2 min. p. l.

Krono pühhad

mis ue kirriko seadusse järrele ka Ma kirrifuttes tulleswad piddada.

- 1) Kuuula=ku 19. päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitsuuse hakkatusse p.
- 2) Kuuula=ku 26. päwal. Tsesarewitsi Suurwürst Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria sündimise päaw.
- 3) Jüri=ku 17. päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimise päaw.

- 4) Heina=ku 22. päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna ja Tsesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna nimme pääw.
 - 5) Heina=ku 27. päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna sündimise päaw.
 - 6) Leikuse=ku 26. päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Temma Abbikasa kronimise päaw.
 - 7) Leikuse=ku 30. p. Meie sure Keisri Herra ja Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi nimme p.
 - 8) Leikuse=ku 30. päwal. Tsesarewitsi, Suurwürst Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria nimme päaw.
 - 9) Nowembri=ku 14. päwal. Tsesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna sündimise päaw.
- Reedsinnatsed Krono pühhad petatse nenda kui Päästo jutluse p.

Üllema wallitseja sugguselts.

Aleksander II. Nikolajewits, Keiser ja keige Wennerigi Wallitseja, ja ka Pohla=ma Kunningas j. n. e. sündinud 1818, Jüri=ku 17. päwal.

Maria Aleksandrowna, Keisri Praua, Hesseni Printsess; sündinud 1824, Heina=ku 27. päwal.

Nende lapsed:

Aleksander Aleksandrowits, Nigi pärria, Tsesarewits ja Suurwürst; sünd. 1845, Kuuula=ku 26. p.
Temma praua: Maria Weodorowna, Tsesarewna Suurwürstina, sündinud 1847, Talwe=k. 14. päwal.

Nende poead: Nikolai Aleksandrowits, sünd.
1868, Lebbe-f. 6. p.; Georg Aleksandrowits
sünd. 1871, Jüri-f. 27. p.
Wladimir Aleksandrowits Suurwürst; sündinud
1847, Jüri-fu 10. p.
Alekssei Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud
1850, Neäri-fu 2. p.
Maria Aleksandrowna, Suurwürsti Printses; sündi-
nud 1853, Wina-fu 5. p.
Sergei Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud
1857, Jüri-fu 29. p.
Paul Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1860.
Mihkli-fu 21. p.

Keisri Herra Wend:

Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; sündinud
1827, Mihkli-fu 9. p. ja temma Praua on:
Aleksandra Josepowna, Sassen-Altenburgi Print-
ses; sündinud 1830, Jani-fu 26. p.

Nende lapsed:

Nikolai Konstantinowits, Suurwürst; sündinud
1850, Künla-fu 2. p.
Konstantin Konstantinowits, Suurwürst; sündi-
nud 1858, Leikuse-fu 10. p.
Dmitri Konstantinowits, Suurwürst; sündinud
1860, Jani-fu 1. päwal.
Wjatscheslaw Konstantinowits, Suurwürst; sün-
dinud 1862, Heina-fu 1. p.

Olga Konstantinowna, Suurwürsti Printses; sündi-
nud 1851, Leikuse-fu 22. p.; Greka Kuninga
Georg I. praua.
Wera Konstantinowna, Suurwürsti Printses;
sündinud 1854, Künla-fu 4. p.

Keisri Herra teine wend.

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1831,
Heina-fu 27. p. ja temma Praua on:
Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Print-
ses; sünd. 1838, Lebbe-fu 21. päwal.

Nende Poead:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1856,
Talwe-fu 6. päwal.
Peter Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1864,
Neäri-fu 10. päwal.

Keisri Herra kolmas wend.

Mihail Nikolajewits, Suurwürst; sünd. 1832,
Wina-fu 13. päwal, ja temma Praua on:
Olga Weodorowna, Padeni Printses; sündinud
1839, Mihkli-fu 8. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1859,
Jüri-fu 14. päwal.
Anastasia Mihailowna, Suurwürsti Printses; sündi-
nud 1860, Heina-fu 16. päwal.
Mihael Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1861,
Wina-fu 4. päwal.

Georg Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1863,
 Reikuse-ku 11. päwal
 Aleksander Mihailowits, Suurwürst; sündinud
 1866, Jüri-ku 1. päwal.
 Sergei Mihailowits, Suurwürst; sündin. 1869,
 Mihkli-ku 25. p.

Keisri Herra õdde.

Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printses; sündinud
 1819, Reikuse-ku 6. päwal. Põlatud õnna keiserlikko
 Printsi Maksimilian Leubtenbergi prauaks.

Temma lapsed:

Nikolai Maksimilianowits, Prints; sündinud 1843,
 Heina-ku 23. päwal.
 Eugen Maksimilianowits, Prints; sündinud 1847,
 Reäri-ku 27. päwal.
 Sergei Maksimilianowits, Prints; sündinud 1849,
 Joulo-ku 8. päwal.
 Georg Maksimilianowits, Prints; sündinud 1852,
 Künla-ku 17. päwal.

Maria Maksimilianowna, Printses; sündinud
 1841, Wina-ku 4. päwal.
 Eugenia Maksimilianowna, Printses; sündinud
 1845, Paasto-ku 20. päwal.

Keisri Herra teine õdde.

Oiga Nikolajewna, Suurwürsti Printses; sündinud
 1822, Reikuse-ku 30. päwal. Põlatud Würtembergi
 Rigiärria Karel Wridrif Aleksandri prauaks.

Keisri Herra õnna onno Praua.

Helena Pawlowna, Würtembergi Printses; õnna
 Suurwürsti Mihail Pawlowitsi lesk; sündi-
 nud 1806, Joulo-ku 28. päwal.

Temma laps:

Katarina Mihailowna, Suurwürsti Printses; sün-
 dinud 1827 Reikuse-ku 16. p. Põlatud Mecklenburg
 Strelitsi-ka kuninglikko Printsi Georg August
 Ernst Adolw Karel Edwigi prauaks.

Teadaandmisses lada pidamisest.

Reäri-ku,

7. ku p. Orgital 2 päwa.	25. ku p. Willandis.
— — Tartus 3 näd.	26. — Reblaste m. 2 päwa
10. — Haapsalus 2 päwa.	27. — Rakwerres 2 —
17. — Kollowerr. 2 ..	Raplas 3mal Redel p. Reäri.

Künla-ku,

2. ku p. Baldiskis 2 päwa	Lihholas, Gomaspääw enne
— — Balkas ja Willan-	Wastla päwa.
dis saksa laat 8 p.	Audras, Rede enne Wastla
3. — Paide linnas.	päwa.
6. — Narwa linnas 4 p.	Willandis, nädal-pärrast
12. — Kurrejare linnas	Suurt Meljapäwa.
saksa laat 10 päwa.	

Jani-ku,

11. ku p. Wönno linn. 7 p.	20. ku p. Ria linn. 3 nädal.
16. — Rakwerres 2 p.	— — Tallinnas 2 näd.

20. fu p. Paide linnas.
 22. — Willandi linnas.
 24. — Wõrro linnas.

Seina = fu,

2. fu p. Karsti moisas.
 20. — Perno linn. 3 n.

Leikuse = fu,

1. fu p. Sere Pagi-kõrtsi ju-
 res. Kurrejaares.
 10. — Lemfali linnas.
 15. — Moisekaste moif.
 24. — Walga linnas.

Mihkli = fu,

- 1 ja 2 f. p. Koode trakteri j.
 2. fu p. Abja moisas.
 4. — Näppina moisas.
 6. — Takeperri moif. Hel-
 me kihhelskonnas.
 9. — Udseli moisas.
 — — Kastna moisas.
 — — Purniko moisas.
 — — Rouge moisas.
 — — Tarto linnas.
 10. — Mõnniste moisas.
 — — Oldre moisas.
 — — Patkülla moisas.
 — — Paide linnas.
 13. — Põraverre moisas.

24. fu p. Walga linnas.
 29. — Tarto linnas.
 — — Tarmaste moisas.

20. fu p. Ria linnas 3 p.
 26. — Wolmari linnas.

24. fu p. Helme moisas.
 — — Kõsse ja Kõsi moif.
 27. — Uemoisas. Willan.
 29. fu p. Kilingi moisas.
 30. — Kaanisfo moisas.

14. — Antso moisas.
 14. fu p. Ue = moisas.
 — — Haapsalo linnas.
 15. — Kurrejare linnas.
 — — Koorte moisas.
 15. — Sallatsi moisas.
 — — Põltsama linnas.
 17. — Kirrepä.
 18. — Audro moisas.
 20. — Wendra moisas.
 — — Narwa linnas 3 p.
 21. — Senna moisas.
 — — Wolmeri linnas.
 — — Baldieki linnas.
 24. — Tõhwi moisas.

- — Lihhola moisas.
 — — Willandi linnas.
 — — Wõrro linnas.
 26. — Tallinnas 3 päwa.
 Pernus Gemaasp. ja Teiſp
 e. Mihkli = p.
 Jõeſehtmes Harjomaal näd-
 dal pärast Mihkli p.

Wina = fu,

1. fu p. Kurrejare linnas.
 2. — Waste moisas.
 4. — Kollowerres.
 6. — Tarmaste moisas.
 9. — Lemli linnas.

Talwe = fu,

8. fu p. Paide linnas lin-
 na laat 2 päwa.
 10. — Mustwe küllas.

Joulo = fu,

5. fu p. Põraverre moisas. Pernus, Gemaaspääw ja Teiſ-
 Märjamaal, 3. Krist. tull. P.

13. Igga aasta 25., 26. eht 27. Jani = fu päwal, nenda
 tuida se pääw iggal aastal saab kohtu poleſt ette teada antud,
 on Tallinnas Toompä loſſi hõwis hobboſte näitus. Pärast
 lounat saab Radrintalis Paſna mäe al hooſte rammo katſutud,
 ja hooſte perremehhed, kelle hobboſed on katſemiſſe jures illu-
 ſamad ja tuggewamad näitnud, ſawad kromu poleſt au = palka.
 Igga tunniſtufe ſeddel peab iggal mehhel moifa poleſt kaſas
 ollema, et need hobboſed on wiſtiſt Geſti = ma tubbermango
 tallorahweſa jur kaſwatud.

Ue aasta laul.

W. Jeesus surma ärrawõitja.

Ue aasta piri peäle

Mitnud Jummal astuda,

Kül meil tulles jälle mele

Taewa Jēsa tännada,

Kes on aitnud armust läbbi,

Kui meid foormas waew ja többi,

Mõda läinud aasta sees,

Jummal olli abbimees.

Ei woi ärraunnustada,

Jēsa armo litada.

Temma nimme kulutada,

Pauldes aega witada.

Ea on meid, kes patto orjad,

Sannast, tööst ja mõttest furjad,

Saatnud sure armuga

Sedda aastat näggema.

Oh! siis helde taewa Jēsa,

Kule meie laulo heält!

Sinna põlgad sedda kissa,

Kus ei olle Waimo meelt.

Sinno Waim meid juhhatago,

Sinno tahtmist õppetago,

Siis wast meie laulo heäl,

Sinnust kuudaks üllewel.

Meiega nüüd tulles liggi

Ue aasta piri peäl.

Jēsand, sinno armo wäggi

Õnnistaggo siin ja seal,

Meie tööd ja kätte teggo,

Kuimatago nuttust näggo.

Jēsand! olle meiega,

Tulgo siis, mis tulles ka.

Jēsand, wõtta rigi isä

Meie Reisrit kaitseada,

Ja ta kõrget sugguwõssa

Õnnistada armuga.

Nälga, katko, sõa kārra

Sada kaugele meist ärra,

Kes on ial filmawees,

Olle selle abbimees.

Jēsand, kui sa wõttad sülle

Meid sel' uel aastal ka,

Mitnest mäest ja orrust ülle,

Woime minna römuga.

Wigo tee meid surma, hauda,

Ei ma kardada tuld ei rauda,

Rui Sa olled minnuga
Issand, ja ma Sinnuga.

Issand, võtta tiiva alla
Sionit so foggudust.
Omma Waimo wälja walla,
Anna rahho figgidust.
Jouame siis surma jöele,
Mõttele siis ka meie peäle!
Sada armo rigist meid
Senna, kus So auu riit.

Wennad, öed olge rõõmsad,
Gilne Jummal ellab weel.
Temma saatmised on armsad,
Rui meil agga usklik meel.
Paulge kites Temma nimme,
Se teeb keikis paifus imme.
Sündko Temma tahtminne,
Sega rahhul olleme.

Armjad Gesti wennad!

Minnema aasta on möda läinud, ja keik sedda
rõmo ja kurwastust möda winud, mis meie temma
sees maitsefime. Mitto neist, kes aasta hakkatuses
weel terwed ja tuggewad ollid, on mulla alla

läinud omma winnist wäsimust ject ello tee käi-
misest ärrapuhkama. Mitto on, kes ennasti kog-
guniste ei tahha lasta rõmustada, sellepärast,
et se, kedda ta hing armastas, on surma läbbi
temmast lahutud; se on talle nago olles ta
ihho lihtmetest ükka mahha raiutud, ja se haaw
wallutab wägga kibbedaste ja ei tahha koggu-
niste järrele anda. Nenda se enne ikka olli, nenda
se praego on, ja nenda ka se jäeb; inimesesed
sündiwad ja surewad. Lühidelt on need kaks
sanna: (sündimine ja suremine) teine teise
järele suust wälja ööltud, ja ei sa egga kord
selle peäle mõtteltudgi, et sündimise ja surma
wahhel, keik se lühikeenne ja pikk ello aeg on.
Keik rõmo laulud, õiskamised ja lõbbusad päwad,
sõbrus ja armastus; agga ka keik nutto laulud,
silma weepissarad, nukter meel, riidlemised, wi-
hastamised, kaddedus, kawwalus ja keik muud
mstaggused luggud, mis sündimise ja suremise
wahhet hädäorruis reisimisest mutab. Se on
keigil ni teätaw ja tutaw assi, egga polle mul
tarwis selle ülle jutluse otja ülles võtta, mis
minno suggusel hammugi ülle rimma tõ on.

Meie, nago sa isegi tead, olleme omma waimo harrimiſe poleſt weel alles tõlplaste killaſ, miſ ka õiguſe poleſt targemaſt rahwaſt, nüüdsel aeal meie enneſte ſüüks arwataſe. Kaſ polle mitte nenda? Minna arwan, et rahwal ommaſt rummaluſeſt ja toruſeſt omma jäggo ſüüd kül on, ſe on, et nad õppetuſt põlgawad, miſ nad ommeſi keigeſt hingeſt ja wäeſt peakiſid noundma. Ma pannen monned aſjad teie ſilma ette, kuſt teie ſelgeſte woite ärratunda, et teie waimo harrimiſe waene luggo ainult teie enneſte ſü on.

1) Wannemad on omma laſte õpetuſe pärast holimatta, ei tahha ſeätud koli makſo makſa, egga lapſi kolia laſta käia. Koli maca peakiſ Jummal armuſt iſe Ma ſeeſt ülleſ touſma ja ſiis niſammuti ſoe ja walge ollema, ilma et ſenna middagi ahjo küttet ehk ſilma walguſt murretſeda. Koolmeiſter peakiſ mitte leiwaſt ja Jummal ſannaſt, — waid ükſpäiniſ Jummal ſannaſt ellama. — Kule kuidaſ kaſ laſte iſa ſeſt aſjaſt kõnneleſid.

Mart ja Jaak.

Mart. Tead ſa Jaak, ma wiſi omma Matsi,

ſa tunned meie piſuſe Matsi, ma wiſi tänna ta mehhe kōſtri pappale ſõnnikud tegegema. Meite Matsi tük tõlmakat poiſſi jubba, olli koddo nenda tarblinne, aitaſ lomi tallitſeda, wet kōfi kanda, tubba pühkida, ahjo kütta ja egga pool olli jubba kät pitkemakſ. Mo wa Venul olli ni kahjo poiſſi kolia laſta, nuttaſ tane (tänna hommiko) korra hä. Agga, miſ ſa teed hä? Kōſtri papp ja kirgo herra on ni ükſi noua, aeakiſ ühte puhko peäle: miſ ſedda wiſi lapſeſt ſaab, panne ikka, panne ikka kolia. Entſe wiinate juhtuſin jälle nende kimpō, ſiis aeakiſ üſna pool kurjaga mo peäle, ütteleſid mind rummala olliwad, kui ma nende nou ei wōtta. Siis lubbaſin poleſt ſuuſt poiſi wia. Seſt ſadik makſa ennam waſto rākidagi. Ma wiſi tänna Matsi nende kādde. Agga mõtle, kui tannamatta ſe papp ka on, ma mõtleſin: jo ta ommeſi middagi ſelle eeſt ka annab, egga ta üſna tui miuido mo laſt enneſe jure ei wōtta, ſa tead Jaak, meitel tük tõlmakat poiſſi. Agga, uſo mind Jaak, ta ſe teine, eſ te ſeſt luttugi, maenitſeſ weel Matsi peälegi, et hea lapſ olleſ ja hõlega õppikſ, nago meie Matsi

rummal pois olles. Olles ta ommeti pole nae-
iagi (pole korteri wina) mulle annud, mo meel
olles nattu ke lahlem olnud, agga ühtid, — mitte
middagid. —

Jaak. Jah, sehhuksed nad on. Ning mis hää-
bematta maksud neile haetakse, mis tahtwad hinge
finni panna. Igga aasta peame senna kolitoa
kütmissa tarwis paar jalga puid wina, mis eest
ta mitte puumast krossi ei anna, ja koli künaste
tarwis weel, wötle armas Mart, igga makso
ealisse mehhe hinge peält, sinna helde Jummal!
aastas, terwelt kolm koppikut!!! — Sinna
heldene hoitko, need seadused on jo ka ni paggana
hulluks läind, nende peäle ei sa jo kuskil woi-
must ka mitte. Tansi Tawi olli isse walla am-
metnik, panni koli makso wasto; esite rätisid
piisikest, et Tawi peab ärramaksma, Tawi es
maksu mitte, no wimaks teised wötsid Tawist
märki, es maksu ka mitte. Agga, mis sest kasso
olli? Tawi istus terwelt 5 päwa mangis ja
pidi wölgo jänud puud ja rahha ärramaksma.
Kül sa näed Mart, need koli maksud lõppetawad
meite rahwa wimaks hä; sedda moistab se ja

teine, kus se rahha teik pannakse, waesed on nad
segid pärrast.

Nenda rätisid Mart ja Jaak weel pitted jut-
tud rästest koli maksust, mis teik rahwast ärra-
kurnada, ja õhtasid süddamest wahhel sekka,
et Jummal selle räste ikke alt neid wöttaks
peästa. Ütle isse, kas nisuggused mitte omma
laste teige kurjemad waenlased ei olle?!

Kes on sest teige surem süallune, et meie rah-
was weel tõlplaste killas seiswad? Rahwas isse,
on sest süallused.

2) Rahwas põlgawad õppetusses kirjutud
jutto ramato ja seitungi luggemist. Mõnned on
ni pühhad, et neid ramatuid, kus rahwa waimo
harrimisses kül suur õppetusse warra sees on,
agga et seäl Jummal künnest kassust ja Jesusse
Kristusse kannatamisest, ehk kuidas Jummal pat-
tusid wasto wöttab, luggeda ei olle, siis nimme-
tawad neid ilma-lastele kirjutud ollewad, misga
tegi mõistlik Jummal laps ei pea teggemist pid-
dama. Se on ja jäeb tõeks, et Jummal sanna
meil teige kallim peab ollema. Agga, nenda kui
meie ses ellus mitte üksipäinis Jummal sanna

ei ella: waid, ihhule kiha, hingle Jummalasanna ja waimule õppetust; ja rahwa waimo harimiseks on seitungid ja õpetuse ramatud. Müüd ütleb rahwas, et kirjamehed nisuguste ramatude ja seitungidega sedda wimast koppikut nende käest kätte püiab. Agga meie ommast kohast ütleme, et head õpetuse ramatud ja seitungid on igga rahwale üks isseärranis kallis warra ja rikkus, waimo harimise hallikas. Head õpetuse ramatud on igga toimetuse ja töle juhatuses ja abiks, löbbusaks meelabutuseks ni heaste meestele kui naestele, agga isseärranis õpetuses keigile ja õpetus on kallim kui kuld.

Kust se tulleb, et rahwa seas ni paljo tühja jutto aetakse ja ustatse? Sest et rahwas seitungi ja õpetuse ramatude prukimist ilma asjata aewituses ja kõlwatumaks rahha raiskamises arwab; sest siis tulleb, et monni Mats ei tahha uskuda, et weel muid innimesi ellamas on, kui need, kedda temma on näinud. Sellepärast tahhan sulle siin järrel mõtlemises innimesse sugulugu filma ette panna, et sa näeksid, kui paljo

rahwast sure Jummalas filma al on, kes egga päew sõwad ja jowad, nago sinnagi just teed.

Innimesi arwatakse Ma-kerra peäl ellawad 1 milliard, se on 1000 milljoni, kes 3084 tutwa kele murdes jutto aewad ja asjo toimetawad, ja 1100 uesokombedes omma Jummalat ehk jummalaid kummardawad. Innimesse wannus, kui sedda kokko wõetakse on 32½ aastat, se on nenda: mõnned ellawad kül 80 ja rohkem aastat, agga teised mitte 8 päwa. Neljas osja lapsi surewad enne 7met aastat ja pool osja innimesi surewad enne 47 aastat. Lääbistikko arwates ellawad 100 innimestest 6 tükki 60 aastases ja wannemaks, 500 innimestest jaab üks 80 aastases ja 1000 innimestest üks saea aastases. Igga aasta surewad 33 millioni, se on 96,000 päwas, 3730 tundis, 60 iggas minutis ja iggas sekundis üks. (Mistal tulleb minno ehk siino sekund?!) Aastas sündiwad 42½ miljoni innimesi, se on 9½ miljoni rohkem kui surewad, se on sel aenal, kui rahwa langmist ei olle. Et agga rahwas selle rohkema sündimise läbbi lia paksuks ei lähhe, selle eest murresewad

aeg sealt: katkud, kolera, roused, sõad, mawarrismisfed ja muud selle sarnatsjed tõbbed, mis õigussega rahwa langemisest kutsutakse. Üllepea arwatakse 120 inimestest 2 tükki pari minnewad ja pulmi teggewad, nenda petakse siis ühtekoggo mailma mulla peäl igga aasta 8,250,000 pulma piddo. Arwame nüüd egga pulma piddo tarwis 10 topi wina märjokest, se on 5e rubla eest, siis igga aastane pulma wiin Materra peäl tulleb makama 41,250,000 rubla. —

Mis ma piddin küssima: Kas oskad need numrid ilma wiggata koggo öölda? ja kas saad diete arro, kui palju on? Dot, ma selletan natuke. Mis on üks million? panne tähhele:

Kui ühhe laua peäl on 10 rahha unnikut, ja iggas unnikus 100 rubla, ja so aead neid keit omma tasko, siis on sinmul tuhhat (1000) rubla taskus; kui siis sulle igga ühhe rubla jure, mis sul jubba taskus on, weel tuhhat rubla antakse, siis on sul tuhhat kord tuhhat rubla taskus, se on üks million (1,000,000). Küllap sa nüüd arro saad.

Rägame weel pulmadest. Kui meie siis nappist

arwame teise kullo tarwis, toidus ja ölle märg tokko 10 rubla egga pulma peäle, se teeb jälle 82,500,000 rubla, panneme wina hinna ka jure, siis tulleb 123,750,000 rubla puhast rahha pulmade tarwis egga aasta. Sa saad küllalt arro, et ma nappist ollen rehgendanud, et need peio ja prudi taidid selle kulluga kogguniste wälja ei sa, pealegi weel seäl, kus alles Wilisti rahwa wiisil pulmi 5, 6 ja 7 päwa petakse, kust pulmalisfed ni pendid ja folkand koeo tullemad, et halle peäle wadata. Kui ma sest ilma asjata aea witussest ja sest kõlwatumast warra raiskamisest, kus jures ni heasti pulma teggial, kui pulmalistel kahjo käppuga katsuda on; ma ütlen, kui ma sest ka wersta pitkuse registri teeksin, sest polleks ühtegi kasso, waid rahwa õppetaminne ja kolitaminne parrandab sedda aega möda. Siin sest räkida ärritaks mõnne Matsi ja Marre wiishale, et ütleksid: Mis Kalendril meie pulmadega asja on? Katsugo kuida ta parrmad ilmaae d woiks ülles panna, ehk ma muido pistan tedda teige kaante ja kraamiga kalla soolwee sisse ja siis — lehima suhhe. — Ölle mulle armulinne!

Kuida Paisto Pawli tööf wälja näitab.

Wadder, kas mäletad weel, mis asjast luggu jutto järgega Mähkli päwa öhtul Paisto toas nago käsile jäi? Kes teab? — kui sa olled unustand, ma tean ommeti. Se olli nenda: Põllo Tõnno panni küsimist ette, kuidas linna, mõisa ja üksiko talludel suremad seltsi lomad näikse ollewad. Wastus selle peäle jäi tullematta, sellepärast et Siim omma ebbawiso porro ette tõi ja omma suutsewa peaga putkama panni, mis läbbi sõbrad isegi jutto järges nago unustasid. Pärast tulletasin minna sedda asja uueste mele ja siis selletas Pawel sedda nenda: Et linna, mõisa ja üksiko tallo lehmadel suremad wassikad, märadel suremad ja illusamad warsad, lammastel suremad talled, emmistel suremad pöršad on kui seäl, kus sured küllad kous ellawad, on ilma Pea mürdmatta selletud, ja selletus ilma walleks aeamatta tõssi. Se tulleb sest, et linnas ja mõisades sured karja sõnnid (pullid) petakse; kus üks mõisa piddaja hobbusid tahhab kaswatada, se peab

ka ommal ühhe head seltsi tätko; tahhab ta siggo ehk lambud siggitada ja kaswatada, siis ta peab ennesele sured järad ja upsud, se ei woi teist wisi sündida; ja sedda ei pea ükski omma tahtmise parrast piddama, waid ta peab sedda nenda teggema, muido ei woi se mitte korda minna. Olgo sul, kes teab kui head seltsi ja suur lehm, mära, heimmis ja lammast, kui sul woimalik ei olle omma emmast loma suremat seltsi rammusa isfase lomaga paritada, siis pead jubba ette sedda ärrateadma, et sinno rammusast ja surest emmasest lomast tullew suggo kiddar saab ollema. Sellepärast teeksid sure külla perremehhed targaste, kui kuige külla kullo peäl ennestel pullid, tätkud, upsud ja järad peaksid, küll siis warfi wälja paistaks, et seina jure kellegi Ranna Reino egga tee-risti willet ei polle tarwis. Üllel noidus on se: head sured suremat suggu isfased siggitajad lomad, ja hõlega noorte lomade eest murret piddada kaswatamise jures.

Tõnno. Armas Pawel, kui se nenda on, miks siis küllarahwas sedda hammu polle teinud?

Pawel. No jah, se ep se on, miks nad sedda

ei te? Neil polle ütsipiddist kofko leplikko meelt, nago praego näggite, kuida Siim siit minnema panni; ja se keit tulles jesi, et rahwa waimo harrimine ni puduline on. Enne ei makja ka need keige parremad rahwa ello luagu parrandamisje noud middagi, kui nende waim harrimatta on, se on allati rahwa wastus: kuhho põllomees tarkusjega lähheb? Hul! kas põllo harrimine ja karja kaswatamine, mis se keige peälminne toimetus Ma peäl on, nüüd ni alw ammet on, et selle jure suggugi kirja tarkust tarwis ei olle? Rahwa ello luago, kofko leppimine ja keigipiddi eddasi saminne ei lähhe enne mitte parremaks, kui kolide läbbi nende waim saab harritud, siis lähheksid ka nende wasfikad ja warjad, pörsjad ja talled sirgemaks ja juuremaks.

Nenda rakis Pawel sure pitka jutto kolidest ja rahwa waimo harrimisest, mis mul praego woi malik ei olle wadderile ärra räkida, sest mo nou olli tänna wadderit kord Pawli koki wia, et nähha saaksid, kuida tallomehhe kook ka sünnib ollema, jesi Pawel polle keddagi muud, kui eht Gestiinne kele ja mundri polest. Algga ta ello-

maea ei olle mitte silmanäggemisje ja mu terwisje rikkuj, nago sedda paljo leitakse; waid ta tubba olli moistlikko harritud innimeste ello paik, puhhas, rumikas ja walge. — Meie ollime oue läinud, seält wiis Pawel meid nago koggematta koki. Kook polnud mitte maeal kui üks kamber perremehhe ja perre maggamisje kambritte wahel. Sisje astudes tulli warske toido hais wasto. Perrenaene Marri ja tüttar Tio ollid parrajalt ammetis dhto koki valmistamas.

Marri. Terre tullemast armsad sõbrad, woi teie tee käib kögist läbbi? Kas teate, et se mitte perrenaesele suurt mele head ei te, kui wöerad koki tulleswad, kus igga kord keit ni hiilgaw ja korrapärrast ei woi olla, et wöera innimesse silmale kölbab nähha? Perrenaest tunnukse jo keige esmalt temma kögist, ja mul on üsna häbbi, et wöera silmad siin keit ette valmistamatta peawad leidma. Algga sinna Jõsake, mis ma teie peäle kaeban, Pawel isje tulli jo keige ees sisje, ja ta kimbutab mind saggedaeste sega, et wöeraga toidu teggemisje aial sisje tulles, kus just middagi korristud ei olle. (Pawel naeris nago kelm selle

ülle, sest ta teadis et se ta armsa Marri auuks ja mitte häbbiks tulles, sest Marri maca olli eggal acal ni korristud et igga wõerast wois sisse wia.)

Tõnno. Agga üttelge perrenaene, kui se teie köök on, mis siin siis weel wabbandada jäeb? Siin on jo keik ni puhhas ja walge, kus tuld egga tuhka, ei suitsu egga läkust parrandat polle nähha. Minno köök koddoo (mul on häbbi räkida) on must ja suitsune, tahhab kegi kökis middagi nähha, siis aeago ukse pärrani lahti. Agga, kus se tulli ja suits siin on? ma ei näe sest siin middagi.

Marri. Tulli on siin plidi al. Waatke, siit weikesest ahjo uksest pistetakse paar penikest pu halgo sisse, plidi peäl on kolm ümmargust hauko, kus paani ehk padda woib peäle panna, tulli käib alt läbbi ja aeab kema, mis tarwis tuld siin nähha on. Weil olli ka enne suitsune köök, kus mo silmad allati wessised ollid, põl ces põlles ja selg tagga külmetas; agga Pawel laskis paari aasta eest sedda kammert siin kõgiks tehha ja on sest acast hopis parrem luggu, siin woiks sees ellada ka kui ruum kitsas olleks.

Tõnno. Kus se suits siis jäeb?

Pawel. Siit plidi alt läeb suits torrude sisse. Wata Tõnno, siin perre magamisje kambri näitab se plidi rõör nago suur ahjo külge wälja, selle sees käib suits linga lõnga, eddasi ja tagasi ja wimaks läeb korenast wälja. Selle läbbi saab se perre kamber ni sojaks, et mõnni kord paljo tahhab olla.

Tõnno. Se näitab nago nalja jut ollewad, et ni pisiko pudega tats suurt kammert woib sojaks kütta, se olleks wägga kasulik.

Pawel. Se ei olle koggunieste nalja jut, sedda woiwad keik mo perre tõeks tunnistada.

Tõnno. Agga se wois ka märka hinda wõtta, kui sedda ehitajid?

Pawel. Se hind on piisuke asji selle kasso wasto, mis selle läbbi tulles. Kui ma tänna sedda pliti siit peaksin kautama ja et Marri ja Tio endist wiisi suitsusles kökis peaksid roga walmistama, naad mollemad kurwastaksid ennast haigeks; peäle selle, kus tuhhat nende pude arro, mis oue kökis saab ärrapõlletud, missest keski pärrast ninna seotada ei sa. Sedda mailma on

jubba liggi 6000 aastad sel wiisil kütud, on8 se selle läbbi talwe aعال see? — Agga sedda woib üttelda, et se kullo pliti ehhitada polegi ni suur ei olle, kui se paljas ettemõtminne. Minna woin feik sulle nimmetada: 1) Korona tarwis lähheb 1½ jülda pae kiwvi, neid on nenda ühhel roh-kem, teisel wähhem tarwis, kuida maea kõrgut on. Plidi-plaat maksis 4 rubl. 20 kopp. siinwrittega ühhe8, se raud lat mis siin ümber, mis ka õh-huke ahjo wits raud woib olla, maksis 1 rubl. 40 kop., 200 linkrit 1 rubl. 80 kopp., saue ja liwa polle meie paikus mitte osta, sedda saab muido, tõ tarwis 3 rubla. Nenda maksis se kook fokko 10 rubl. Agga, kui hea ta on, sedda kullo towad ühhe ainja aastased puud kätte, mis selle läbbi wähhem lähheb.

Tõnno. Oh tuhhat langit, nüüd mo moistus on selge. Mi kohhe ma teen ennesele ka, meite Leno on jubba pool pimme, umbest se läbbi, et allati wa suitsuse kõgi sees peab ollema, olgo pessõ eht sögi teggemisses. Paisto Pawlit on plidi-kook, Põllo Tõnno teeb ennesele ka, mul on ka käsfil, mis sa arwad wadder? wõtta ette, te

ennesele ka, se on tõeste wägga käsfulik; mis hea ta weel naestele on, naestel on ni hea meel, et naad monni kord kauto minnes nago koggematta andwad musso, ifka selle eest, et naad suitsusest kõgist lahti sanud.

Kule wadder, mis ma mötlen,
Mis ma mötlen, sedda ütlen;

Ehita nüüd plidi-köfi,

Kus so naene kedaks söfi.

On so naene sulle armas,

Kes on ifka sinno kõrwas

Ello-tee peäl' abbiks antud,

Sinno Pea ehteks pantud.

Te nüüd talle sedda head,

Näggema siis warfi pead,

Sedda kallist armast luggu,

Et ka naesterahwa suggu

Polle mitte tännamatta,

Heast teust holimatta.

Kule, mis ma ütlen, usso,

Saad wiist koggematta musso;

Siis sa olled armust rikkas,

Kui so naene nago tikkas (lustlik)

Allati so ümber piirab (ümber hakkab)

Musso muljub, isse naerab.

Agga, siis sa olled waene,

Kui sul juhtund tigge naene,
 Kes ööd, päwad ühte joni
 Uled torrus, aeb toni.
 Sedda jätta suitso köfi,
 Pessko pessko, tehko söfi,
 Pöllego ta põlled ees,
 Taggand olgu külmas wees.
 Seäl ta wõtko kurja hüda
 Pimmes käia kässi kauda.
 Agga, meie neljakeste,
 Woime julgest jutto westa.
 Pamel paris Tõnnuga.
 Wadder wallib *) minnuga.

*) Wallib — on Saaremaa sanna, mis tähendab: passib
 wägga heaste.

Kõrtsi lehmad.

Sedda sünnib ka, et sind sinno emma kehel,
 mis ja wägga heaste moistad, sinno ennese kuul-
 des wälja naertakse, weel peälegi seks ja teiseks
 söimatakse, mõnni kord aitad isse weel tagga jär-
 rel, et luggu õige naljakas on. Pannem üht ni-
 sugust tükki sulle tunnistuseks, kuidas se woib
 sündida.

Juhtusin kord päew pärrast kewwadieste püh-

hade Liwa kõrtsist möda minnema. Kõrtsi Karel
 istus ukse ees vingi peäl, jugges pipo. Allasi
 Andres ja Kaddariko Karel ollid eilist joni seäl
 sinnist päwa piddamas ja halli kiwiga teine
 teist lömas. Minna terretasin ja jäin piisut sei-
 satama. Rohhe olli jutto järg joni peäl, kellest
 kõrtsimikudel paljo pudust ei olle. Selle peäle
 tulli Mäe kõrtsi Mart, kes wina järrel P. moisa
 läks. Meid kahte jodikud nähhes ütles Mart:
 Roh Karel, kuidas kässi käib? Kas lehmad pea-
 wad omma sanna, kas lüpswad heaste?

Karel. Lüpswad ka, pollegid ni sured asjad,
 kui peält näitwad. Se musta-lauk on siiski par-
 rem, kui ruske-lauk. Musta-lauk on kül pidkema
 wahhega, agga, kui ta kannab, siis lüpsab heaste;
 teine tilgub kül pea aasta ümber, annab siiski
 wähhem pima, segi lahjem ka, mõnni kord peab
 pima kinni, tarrib uddara wasto kõhto. Ma ol-
 leksin tedda hammu ärra annud, kui parremat
 ta eest olleksin sanud.

Kaddariko Karel. Se raihe laske minna
 wige lada peäle, sa polle enne end petta lasnud,
 laske minna, mis sa muido tähjaga tülitset.

Alfasi Andres. Pitka wahhega lehma on ka priekemad wassikad, neist saab parrema hinna, ehk rohkeu lihha ja surema nahha.

Mäe Mart. Mis kõrtsi papp neist milia saab, mis ep lasse omma perret ärra korristada. — Kõrtsmikkud naersid mõlemad, Raddarik ja Alfasi naersid ka. Selle peäle tuli Lõlessu Leen ka senna. Kule Karel, ütles Mart: Kas on nenda, ma ollen teitel ühhe sinni-halli-kiudo totto ka näind, mis arrulinne se siis ka on?

Kõrtsi Karel. Mis nehhukene sit ka on, maksa õige lehmaks nimmetagi, muido jahhiks.

Lõlessu Leen. Anna lehmale heaste süa, ja jahhust jua, küll sa näed et lehm lüpsma hakkab.

Kõrtsi K. Ma ollen sedda katjund küll, lak-kuda ta se teise nahk täide, — minne lüpsma, — silks, silks, paar korda, jubba otsas. Tal polle õigid pima soni, polle lehmaks lodudgi, — tühhi paljas, tüllits muido; peaks kaupa sama, lasseks minna.

Nenda aeasid kõrtsmikkud pitkad juttud lehmadesst, jotikud aitasid ka, ja naersid teit ühes, kui jut õige naljakaks läks.

Selletus. Musta-lauf lehm olli Alfasi Andres se kord, et omma pallet nattuke märind, ja sellepärast keige parrema lehma nimme kandis, et korraga rublat kaks ja kolm ärralakkus, siis mõnned nädalat kaddund olli. Pitka wahhega ruske-lauf olli Raddarikko Karel, kes õhto laua peält kuktudes otsa essist milgo lõnud, kes sellepärast lühhiise wahhega ja sandi lüpsiga lehma nimme kandis, et iggapäeto wina jua tah-tis, agga waewalt joudis naela ehk pole naela wälja osta ja saggest ka tuggewast wölgo peäle aeas ja sandiste maksis ehk kogguni mõnda naela salgas.

Sinni-halli-kiut, olli Lõlessu Leen, kelle näggo paljo wina prufimisega ni innetumaks lainud, et tedda allati Lõlessu nimmedati. Kui ta täis lakk olli, siis olli ta ni inneto näoga, et armsam olleks wanna laggund rehhe ahjule suud anda, kui Lõlessu Leno peäle wata. Ma näggin tedda kord täies purjus, hoitko arm nijuggust loma teine kord weel näggemast: filmad, kui türgi filmad; alluimine mok tolli poolteist mahha waiund, mollemist ju nurgast jooksis wahhuue

weddelik wälja, ninna otšas tatti lomp. Misug-
gušes illus plarrištas ta ühte joni omma lag-
gunud suga, nediš ühte külla naest seie teist jenna,
seäl jures nimmetas ta wanna sarwelist egga pari
sanna järrel pärris nimmega. Wui pelleris! —
Körtsmikkul polnud ta ka paljo wäert, sest et
paljo tahtis jua, agga rahha polnud maksja; tõi
kül ühte ja teist, mis maea jurest näppu putus,
mis se suur ašsi olli.

Oh! se on üks halle suggu,
Et weel meie rahwa suggu
Arniastab liig sedda napsi,
Maksab förget wina ak'si,
Selle lihha himmo eest,
Mis teeb lolliks igga meest.
Körtsmik maksab förget renti,
Jodit panneb sisse panti,
Et saaks tilga tänna weel
Ärrakuiwand ule peäl,
Muido ei woi ellada,
Eht peab ärrasurema.
Silmad sawad kuuldes märjaks,
Et teid hütaks wina orjaks.
Raske on mul möttelda,
Raske wälja üttelda:

Mis on ial teie warra,
Sedda jote körtsis ärra.
Mis te' näte, mis te' fäte?
Sest, mis körtsis ärra jote?
Körtsmik nimmetab teid fehmaks
Tühjaks paljaks lahjaks lehmaks
Teie kuuldes, silma ees,
Piltab teid weel naero sees.
Agga teie auustate
Pakso pappat, paitate
Balludes ja fillites:
Siulla pappu, pai pappu!
Anna wina, ölle happa
Wölgo, kui ma homine tullen,
Siis ma warji walmis ollen,
Tännuga teid maksan ärra,
Mul' on koddo küllalt warra.
Oh te' lollid, oh te' nullid,
Pakso pappu pantas tullid (rahha),
Tullewad teie teie käest,
Teie käest ja teie wäest.

Mitmesugguise mele p. hhanduše jure tulli Sir-
rilo Simmul weel se wihhastus, et körtsi Jaak
talle ennam wina wölgo ei annud, üht pahhan-
dušt teise ferra rehgendades sai ta südda wimaks
nenda hinge täis, et ommašt ellušt hopis ärra-

tüddis, wöttis siis kindla nou, ennast korrafs ärra-
pua. Selle tö tarwis toppis ta wannad ohja
nõrid poue ja läks metsa. Duneks leidis warši
hea mõnnusa oksa pu, astus allumisse oksa peäle,
siddus ohjad üllemisse oksa külge kindlaste kinni,
heitis hasa kaela, tö tehtud, lasseb ennast rippu. —

Kui pea õnnetus tulleb, mees olli raske, kõis
wanna, kõis katkes katti. Simmo plartsatas keige
kramiga üllemelt mahha, kõht läks lahti, wiinne
tagguminne jalg jäi käsjarasse külge alla, armas
asjemelt ärra ollewad, kurgu kida kehheles ja
wallutas kurgul kombel. Ennast põllile aeades pru-
kis ta paar parragust sanna kõrwadust ja ütles:
Se ja teine tont wõtko need sandid asjad Ma
peält ärra, kui pea nende läbbi woib õnnetus
tulla? kas wäna fondid katti, kui pea woiks
sedda ka furma sada? ah, sandid asjad! — Sül-
litades hakkas mees omma willetja terwissega koeo
pole tippuma. — Kui ta pärrast polle ärra sur-
nud, siis ellab täna weel. —

Mitme suggust rido färä,
Suhtub ilmas iggal pool,
Tüdditab küll wimaks ärra,
Kui on pudo waimo fool.

Näte, kuidas waene Simmo
Keige ennam timpus on,
Wimaks waewab wina himmo,
Seälgi pudub temmal' on.

Mis weel maitseb ilma ello,
Selle halli taewa al,
Kui on järgest janno wallo,
Jaak ei anna wina tal'.

Naeste rahwas naero pärrast
Ka ei nutta temma ees,
Nälja hädas, ride pärrast
Naene lapsed filma wees.

Teo orjus, kuba furjus,
Keif nüüd kofko kogguwad,
Kui saaks olla ferd weel purjus,
Eht siis murred lagguwad.

Keitis poles pudub õnne,
Ei ja ennam eddasi,
Seäl on waene Simmufenne
Mele heitnud taggasi.

Tahhab end ferd ärra pua
Katsets, kuidas maitseb se,
Eht saaks ne ello lina,
Agga, se on wallo tee —!

Kõie tüf läks hätkist katti,
Simmo tukkus armoto,

Ei seal polnud seädust, takti,
Olli maas nüüd rammuto

Teine jalg jäend selja alla
Käsfarasse hulluste,
Soned pekswad, nahk on palla,
Waene luggo viete.

Omma ihho istufille
Waewaga nüüd aeab ta,
Kõie tütti kütakille,
Ilma peält nüüd neab ta:

„Wötfo se, ja teine ärra,
Sandid asjad ilma peält!
Nende läbbi woiud kas surra,
Ruffudes siit üllewelt.“

Siiski ellab Simmukenne,
Itka weel siin ilma peäl;
Weelgi wina himmukenne
Armas temma süddamel.

Oh! et sa nüüd saaksid targaks,
Pärrast pomist ellades.
Miks sa teed weel ennast wargaks?
Teise omma piddades.

Ärra minne eennam metsa
Kurja nou ja kõiega.
Jäeb kõis termeks, siis saad otja,
Kurrat wiib se kõiega
Põrgusse sind põllema.